

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні циклової комісії
педагогічно-психологічних і соціальних дисциплін
(протокол № 1 від «28» 082024р.)

Голова циклової комісії Романа МИХАЙЛИШИН

**СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ»**

Освітньо-професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма	Соціальна педагогіка
Форма навчання	денна

Силабус курсу «Педагогіка сімейного виховання»

2024-2025 навчального року

Назва курсу	«Педагогіка сімейного виховання»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	Викладачів педагогічно-психологічних та соціальних дисциплін
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота, 231 «Соціальна робота»
Викладач курсу	Верхоляк Марія Романівна
Контактна інформація викладачів	mverholyak@gmail.com mariya.verkholyak@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу Також проводяться онлайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/vstup-do-spetsialnosti-spetsialnist-231-sotsialna-robota
Інформація про курс	Вибіркова навчальна дисципліна вивчається студентами II-го курсу денної форми навчання, спеціальності 231 «Соціальна робота» впродовж четвертого семестру в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб розвивати у студентів професійний інтерес до питань та проблем виховання дитини молодшого, середнього та старшого шкільного віку в сім'ї, усвідомлювати важливість та необхідність для формування особистості дитини повноцінної родини, яку об'єднує почуття любові та довіри. Передбачено вивчення психолого-педагогічних основ сімейного виховання, тенденцій виховання дитини в сім'ї, місця й ролі матері та батька у виховному потенціалі сім'ї, урахування ціннісних орієнтацій сім'ї та національних традицій сім'ї.
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни є: засвоєння та оволодіння фактичним матеріалом про місце і роль сім'ї у вихованні молодого покоління, формуванні у майбутніх соціальних педагогів знань, вмінь та навичок роботи у закладі загальної середньої освіти через засвоєння нормативних і методичних засад. Для досягнення мети визначаються такі цілі: <ul style="list-style-type: none">– Дати знання про тенденції та закономірності розвитку загальної педагогіки про роль сім'ї у вихованні дітей;– Розкрити соціальну та виховну значущість ролі

	<p>соціального педагога у роботі школи, сім'ї, громадськості;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Навчити студентів оперувати педагогічними категоріями і розуміти їх; - Ознайомити майбутнього соціального педагога зі змістом і методикою виховання дітей в сім'ї; - Формувати моральні цінності педагогічної професії та відповідні якості соціального педагога.
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Колбіна Л.А., Паскаль О.В. Підготовка студентської молоді до сімейного життя. <i>Інноваційна педагогіка</i>. 2021. Випуск 34. Том 2. С. 75-79. . 2. Кузьмінський А. І. , Омеляненко В. Л. Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 324 с. 3. Лещенко О. Г. Педагогіка сімейного виховання : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Соціальна робота» освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка». Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 61 с. 4. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Вид. 3-тє, доп., перероб. Київ : ЦП «Компринт», 2019. 376 с. . 5. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : http://teacher.at.ua/ <p>Допоміжна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алендарь Н. І. Комунікативна взаємодія з батьками вихованців як складова професійної компетентності майбутніх вихователів. І Міжнародна науково-практична конференція «Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: актуальні проблеми, досвід, інновації» 23-24 квітня 2020, Харків. 2.. Амонашвілі Ш. Мистецтво родинного виховання: педагогічне есе. Харків: Школа, 2017. 400 с. 3. Головка М.Б., Нікіщенко Е.А. Ідеї родинної педагогіки минулого і сучасності у професійній підготовці майбутніх вихователів. <i>Молодий вчений</i>.2018. № 10. С. 26-29. 4. 6. Макріді Е.Я!Я!Я! Як перевиховати егоїстичну дитину (або її батьків). Київ: Наш Формат, 2018. 328 с. 5. Олексюк О. Є. Сімейна педагогіка: навчальний посібник. Миколаїв : МНУ ім. В.О. Сухомлинського, 2018. 248 с. 6. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. 4-те видання, перероблене. Київ: ВЦ «Академія», 2018. 408 с. 7. Постовий В. Г. Педагогічні задачі і завдання для батьків / В. Г. Постовий. Київ. 2004. 8. Тикоть О. Нетворкінг: соцмережі для просвіти батьків. <i>Палітра педагога</i>. 2017. № 3. С. 22-24.

	<p style="text-align: center;">ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ</p> <p>1. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання. URL:http://dglib.nubip.edu.ua:8080/bitstream/. (дата звернення: 12.06.2021).</p> <p>2. Коваленко І. Й. Педагогіка сімейного виховання дітей дошкільного віку. URL:https://dnpb.gov.ua/wpcontent/uploads/2015/12/ref_ogliad_2014_7_Pedagogika_simejnogo_vykhovania.pdf (дата звернення: 06.06.2021).</p> <p>3. Сімейне виховання - запорука психічного здоров'я дитини.URL:https://satanivska-gromada.gov.ua/simejne-vihovannya-zaporuka-psihichnogo-zdorovya-ditini-16-23-21-10-11-2016/(дата звернення: 13.04.2021).</p> <p>4. Олексюк О. Є. Сімейна педагогіка: навч. посіб. URL:http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/bitstream/. (дата звернення: 09.05.2021).</p>
Тривалість курсу	4 семестр, 90 год, 3 кредити
Обсяг курсу	<u>Денна форма навчання</u> 40 годин аудиторних занять, з них: лекції -20 год, практичні заняття - 20 год; самостійна робота – 50 годин
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - керівні положення про побудову навчально-виховного процесу у закладі загальної середньої освіти та суспільства в цілому; - основи діяльності, функції та повноваження соціального педагога; - методику підготовки та проведення індивідуальних, колективних, групових форм роботи з батьками. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - твердо використовувати кращі надбання педагогічної спадщини під час розв'язання сучасних актуальних проблем; - самостійно працювати з педагогічною, довідковою, методичною літературою; - розв'язувати виховні педагогічні ситуації; - готувати та розробляти презентаційний матеріал; - аналізувати та використовувати передовий педагогічний досвід у процесі підготовки повідомлень, рефератів, доповідей, творчих робіт.
Ключові слова	Сім'я, сімейне виховання, функції сім'ї, стилі сімейного виховання, концепції родинного виховання, проблемна сім'я, напрями сімейного виховання.
Формат курсу	Очний (денний) Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із соціальної педагогіки достатніх для сприйняття категоріального апарату з педагогіки сімейного виховання.

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Лекції, презентації, інтерактивні вправи, практичні вправи, творчі індивідуальні, групові та підгрупові завдання, дискусія.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Персональний комп'ютер, проєктор.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Поточний контроль знань здобувачів відбувається під час проведення семінарських занять. Модульний контроль проводиться 2 рази впродовж семестру. Семестр закінчується здачею заліку з навчальної дисципліни. Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання.</p> <p>Оцінювання знань здобувачів здійснюється впродовж семестру за 100-бальною шкалою за такими видами робіт:</p> <ul style="list-style-type: none"> - модульні контрольні роботи. Програмою передбачено дві модульні контрольні роботи. Здобувач за одну роботу може отримати максимально 20 балів (20x2=40); семінарські заняття. За виконання семінарських занять здобувач може впродовж семестру отримати 60 балів. Програмою передбачено 8 семінарських занять (4 теми- 10 балів, 4 теми- по 5 балів). <p>Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 100 балів.</p> <p>Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійністю суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману.</p> <p>Література. Уся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувач заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p> <p>90 – 100 б. – повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни, розуміє їх значення для своєї професійної підготовки; виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>81 – 89 б. - недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє самостійно викладати зміст всіх питань навчальної дисципліни; виконав завдання кожної теми та</p>

	<p>модульного поточного контролю.</p> <p>71 – 80 б. - недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, не вмiє вiльно викладати змiст всiх питань навчальної дисциплiни; виконав завдання кожної теми та модульного поточного контролю.</p> <p>61 – 70 б. - засвоїв лише окремі теми робочої програми; не вмiє самостiйно викладати змiст деяких питань навчальної дисциплiни; окремі завдання кожної теми не виконав.</p> <p>51 - 60 б. - засвоїв лише окремі теми робочої програми; не вмiє достатньо самостiйно викладати змiст деяких питань навчальної дисциплiни; окремі завдання кожної теми та модульного контролю не виконав.</p> <p>21 – 50 б. – здобувач не знає значної частини програмного матерiалу, допускає суттєві помилки, з великими труднощами виконує практичні завдання, знайомий лише з деякими поняттями та визначеннями курсу; не виконав практичні завдання, завдання модульного поточного контролю та не склав iспит.</p> <p>0 – 20 б. - необхідний повторний курс з навчальної дисциплiни.</p> <p>Лiтература. Уся лiтература, яку студенти не зможуть знайти самостiйно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цiлях без права її передачі третiм особам. Студент заохочується до використання також й iншої лiтератури, якої немає серед рекомендованих.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до залiку</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика сiмейної полiтики i демографiї в Україні. 2. Тенденції сучасного сiмейного виховання. 3. Сiмейне виховання i сiмейне право. 4. Роль родини у процесі соціалiзацiї особистостi. 5. Педагогічні проблеми сучасної сiм'ї. 6. Погляди В.О. Сухомлинського на сiмейне виховання у книзі «Батьківська педагогіка». 7. Актуальні завдання сучасного родинного виховання. 8. Національно-етнічне відродження в родині. 9. Функції сучасної сiм'ї: репродуктивна функція, комунікативна функція, психологічний клімат сiм'ї, виховна функція, рекреативна функція, функція психологічного захисту. 10. Типи родин залежно від виконуваних ними функцій. 11. Типологiї сiм'ї на основі особливостей спілкування i міжособистісних стосунків. 12. Типологізація родин на основі аналізу наслідків впливу на формування соціальних навичок дитини. 13. Поняття стилю сiмейного виховання та їх характеристика. 14. Батьківське спілкування: поняття, функції та компоненти. 15. Культура батьківського спілкування. Типи неправильного виховання дітей в сiм'ї. Умови успішного виховання дітей в сiм'ї. 16. Вибір оптимальної моделі побудови сiмейних стосунків для ефективного розвитку дитини. 17. Проблемна сiм'я як об'єкт соціальної роботи. 18. Характеристика кризових періодів розвитку сiмейних стосунків. Характеристика конфліктів між батьками та дітьми.

	<p>19. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікації дитячих ігор, сучасні підходи до класифікації дитячих ігор.</p> <p>20. Комп'ютерні ігри, їх позитивний та негативний вплив на дитину.</p> <p>21. Виховна і освітня цінність іграшки. Види дитячих іграшок. Вимоги до іграшок. Гра та іграшка у сімейному вихованні.</p> <p>22. Методи і засоби виховання дітей у родині.</p> <p>23. Характеристика методів формування свідомості особистості.</p> <p>24. Характеристика методів формування досвіду поведінки.</p> <p>25. Характеристика методів стимулювання діяльності й поведінки.</p> <p>26. Роль казки у вихованні школярів.</p> <p>27. Напрями сімейного виховання. Розумове та трудове виховання умовах домашнього виховання.</p> <p>28. ЗМІ та художня книга у сімейному вихованні.</p> <p>29. Економічне та екологічне виховання в домашніх умовах.</p> <p>30. Естетичне виховання в домашніх умовах.</p>
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу.

Схема курсу

Тиждень	Тема занять	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль І. Основи сімейного виховання. Сімейне виховання на сучасному етапі.			
1.	Тема 1. Історія розвитку сімейного виховання. Характеристика сімейної політики і демографії в Україні. Тенденції сучасного сімейного виховання. Сімейне виховання і сімейне право.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 2год	
2.	Тема 2. Сім'я як основа соціалізації особистості. Визначення основних понять. Роль родини у процесі соціалізації особистості. Сімейне виховання та його особливості. Педагогічні проблеми сучасної сім'ї.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 2год	
3.	Тема 3. Погляди В.О.Сухомлинського на сімейне виховання. Життєвий та творчий шлях Василя Олександровича Сухомлинського. Погляди В.О. Сухомлинського на сімейне виховання у книзі «Батьківська педагогіка». Трудове виховання дітей в сім'ї. Виховання громадянина-патріота в сім'ї. Виховання дітей засобами природи. “Серце віддаю	Семінарське заняття – 2 год. самостійна робота – 2год	

	дітям” – книга творчості та безцінних педагогічних ідей педагога-гуманіста В.О. Сухомлинського. Погляди В.О. Сухомлинського на проблеми сімейного виховання.		
4.	Тема 4. Функції сучасної сім’ї. Репродуктивна функція. Комунікативна функція. Психологічний клімат сім’ї. Виховна функція. Рекреативна функція. Функція психологічного захисту.	Лекція – 2 год, самостійна робота –2год	
5.	Тема 5. Типологія сімей. Типи родин залежно від виконуваних ними функцій. Типології сім’ї на основі особливостей спілкування і міжособистісних стосунків. Типологізація родин на основі аналізу наслідків впливу на формування соціальних навичок дитини.	Лекція – 2 год. самостійна робота –2год	
6.	Тема 6. Принципи та стилі сімейного виховання. Реалізація принципів сімейного виховання. Загальні та специфічні принципи у сімейному вихованні. Поняття стилю сімейного виховання. Потуральний стиль сімейного виховання. Змагальний стиль сімейного виховання. Розважливий стиль сімейного виховання. Запобігливий стиль сімейного виховання. Контролюючий стиль сімейного виховання. Співчутливий стиль сімейного виховання. Гармонійний стиль сімейного виховання.	Лекція - 2год, самостійна робота – 2год	
7.	Тема 7. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини. Батьківське спілкування: поняття, функції та компоненти. Культура батьківського спілкування. Типи неправильного виховання дітей в сім’ї. Умови успішного виховання дітей в сім’ї.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 2год	
8.	Тема 8. Проблемна сім’я як об’єкт соціальної роботи. Соціально-педагогічна діяльність соціального педагога в роботі з родиною. Її мета, завдання соціальних служб для молоді у роботі з сім’єю. Програма допомоги родині. Взаємодія соціального педагога з соціальними службами, організаціями й установами. Напрями та зміст роботи соціального педагога з проблемними сім’ями.	Семінарське заняття – 2 год. самостійна робота – 2год	

9.	Тема 9. Конфлікти у сім'ї. Шляхи розв'язання. Типові міжособистісні конфлікти одружених. Характеристика кризових періодів розвитку сімейних стосунків. Характеристика конфліктів між батьками та дітьми. Психологічні характеристики підліткових конфліктів. Основні напрями профілактики конфліктів між батьками та дітьми.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 2год	
10.	Тема 10. Модульна контрольна робота № 1.	Практичне заняття – 2 год	
Змістовий модуль 2. Сім'я і соціальний педагог у закладі загальної середньої освіти.			
11.	Тема 11. Методика сімейного виховання. Вплив родини на розвиток особистості дитини. Умови ефективного сімейного виховання. Завдання, зміст і методика виховання дітей у родині.	Лекція – 2 год	
12.	Тема 12. Значення гри та іграшки у вихованні дитини в сім'ї. Особливості гри як засобу всебічного розвитку дитини. Класифікації дитячих ігор, сучасні підходи до класифікації дитячих ігор. Роль ігрової діяльності у розвитку творчих та розумових здібностей дитини. Комп'ютерні ігри, їх позитивний та негативний вплив на дитину. Виховна і освітня цінність іграшки. Види дитячих іграшок. Вимоги до іграшок. Гра та іграшка у сімейному вихованні.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 3год	
13.	Тема 13. Характеристика дитячо-батьківських відносин у сучасних сім'ях. Зміст і методи сімейного виховання. Залежність відносин між батьками і дітьми від певних факторів. Причини виникнення труднощів у дитячо-батьківських відносинах.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 2год	
14.	Тема 14. Характер дитячо-батьківських відносин у сучасних сім'ях. Зміст і методи сімейного виховання. Методи і засоби виховання дітей у родині. Характеристика методів формування свідомості особистості. Характеристика методів формування досвіду поведінки. Характеристика методів стимулювання діяльності й поведінки. Загальні умови вибору і застосування методів батьківського виховання.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 2год.	

15.	Тема 15. Роль казки у вихованні молодших школярів. Своєрідні значення казки у родинному вихованні дітей. Види казок. Різновиди українських казок, їх морально-виховний зміст. Значення казки у вихованні дитини. Казкотерапія у сімейному вихованні. Драматизація-розігрування та інсценізація казок у домашніх умовах.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 2год	
16.	Тема 16. ЗМІ та художня книга у сімейному вихованні. Роль преси та телебачення у формуванні політичної культури громадянина. Телевізійні програми для сім'ї. Значення художньої літератури у становленні особистості дитини. Роль книги у сімейному вихованні дітей.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 2год	
17.	Тема 17. Економічне та екологічне виховання в домашніх умовах. Підходи до економічного виховання дитини в домашніх умовах. Зміст та засоби економічного виховання. Сутність та засоби екологічного виховання в родині. Здоров'язбережувальні технології виховання дитини вдома. Виховання у дітей культури життєдіяльності та шанобливого ставлення до природи.	Лекція – 2 год, самостійна робота – 3год	
18.	Тема 18. Масові форми роботи з батьками. Характеристика масових форм взаємодії із батьками: лекції (педагогічні лекторії), конференції, круглі столи, батьківські збори. Нетрадиційні форми співпраці з батьками.	Лекція – 2 год. самостійна робота – 3год	
19.	Тема 19. Контроль знань матеріалу модуля № 2.	Практичне заняття – 2 год	
20.	Тема 20. Підсумкове заняття. Круглий стіл на тему: «Сімейне виховання - проблема сьогодення».	Семінарське заняття – 2 год. самостійна робота –4год	